

XVI Pożegnanie Wakacji w Rudawce Rymanowskiej

Rudawka Rymanowska, 26–28 sierpnia 2016

Nazwa „Pożegnanie Wakacji w Rudawce Rymanowskiej” nie kojarzy się z rolnictwem, ale jest to jednak największa w południowo-wschodniej Polsce impreza wystawienniczo-hodowlana. Jest to święto hodowców bydła simentalskiego, koni huculskich oraz innych zwierząt objętych programem ochrony zasobów genetycznych, a jej nazwa łączy w sobie piękno miejsca i termin zakończenia wakacji. W tak pięknym miejscu wśród zielonych i porośniętych drzewami liściastymi wzgórz prezentowane są co roku bydło simentalskie i konie huculskie, które łączy górskie pochodzenie, a ich charakter kształtowały się w Alpach i Karpatach. Przedstawiciele ras zachowawczych (objętych ochroną zasobów genetycznych) zwierząt gospodarskich i drobiu pochodzą natomiast z różnych części kraju, gdzie są użytkowane i chronione.

Tegoroczne „Pożegnanie Wakacji w Rudawce Rymanowskiej” odbywało się pod patronatem Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi oraz Marszałka i Wojewody Podkarpackiego. Jest to przedsięwzięcie kilku podmiotów organizacyjnych:

- Polskiego Związku Hodowców Bydła Simentalskiego – głównego organizatora XII Krajowej Wystawy Bydła Simentalskiego,
- Okręgowego Związku Hodowców Koni

w Rzeszowie – organizatora XVI Regionalnego Czempionatu Konia Huculskiego,

- Instytutu Zootechniki Państwowego Instytutu Badawczego w Krakowie-Balicach – organizatora Wystawy Ras Zachowawczych,
- Polskiej Federacji Hodowców Bydła i Producentów Mleka – współorganizatora XII Krajowej Wystawy Bydła Simentalskiego,
- Zakładu Doświadczalnego Instytutu Zootechniki PIB Odrzechowa Sp. z o.o. – głównego organizatora i koordynatora „Pożegnania Wakacji”.

Współorganizatorami m.in. byli: Podkarpacki ZHB Mlecznego, MCB Sp. z o.o. w Krasnem, Podkarpacka Izba Rolnicza, PODR w Boguchwale, Gminy Besko, Zarszyn i Rymaków. Specjalnymi współorganizatorami byli: Urząd Marszałkowski i Wojewódzki województwa podkarpackiego. Patronat medialny sprawowali: TVP Rzeszów, „Hoduj z Głową”, PWR, „Top Agrar Polska”, „Hodowca i Jeździec”, „Wiadomości Zootechniczne”, „Hodowla i Chów Bydła”. Całość organizacyjną bardzo czynnie wspomagali członkowie Ochotniczych Straży Pożarnych, a także służby Policji.

XII Krajowa Wystawa Bydła Simentalskiego

W obecnym roku odbył się w Polsce 21. Kongres Światowej Federacji Hodowców Bydła Simentalskiego (Kraków-Rzeszów-Arłamów-Rudawka Rymanowska, 22–27.08.2016), dlatego też gościliśmy na wystawie hodowców z wielu krajów z różnych stron świata. Było to dla nas zaszczytem i wyróżnieniem – serdecznie witaliśmy naszych gości na święcie bydła simentalskiego.

Pogłowie bydła w Polsce (dane z XII 2015) liczy 4 640 000 sztuk, w tym 2 250 000

krów mlecznych oraz około 130 000 krów mięsnych i mamek – mieszańców po buhajach ras mięsnych i krowach ras mlecznych. Na terenie kraju w 2015 r. w 20 969 oborach objęto kontrolą użytkowości mlecznej 753 613 krów o średniej wydajności 7771 kg mleka, 4,09% tłuszczu i 3,36% białka.

W rasie simentalskiej (ok. 1,5% populacji krajowej) oceniono 10 570 krów, w tym 3644 sztuki (34,1%) na terenie województwa podkarpackiego (tab. 1 i 2).

Tabela 1. Wydajność krów simentalskich w 2015 r.

Wyszczególnienie	Ilość obór	Ilość sztuk	Mleko (kg)	Tłuszcz (%)	Białko (%)
Kraj – ogółem	2176	10570	6075	4,15	3,44
w tym woj. podkarpackie	256	3604	5438	4,14	3,39
RO Parzniew*	1448	6648	5812	4,16	3,42
RO Poznań*	308	1513	7114	4,20	3,53
RO Bydgoszcz*	420	2409	6151	4,09	3,46

* RO – Rejon Oceny

Tabela 2. Wydajność mleczna w wybranych oborach

Hodowca	Ilość sztuk	Mleko (kg)	Tłuszcz (%)	Białko (%)
A. Wais A., Klimkówka, woj. podkarpackie	28	6504	4,05	3,43
J. Stączek, Jaćmierz, woj. podkarpackie	58	7719	3,70	3,47
J. Wrona, Brzegi D., woj. podkarpackie	16	6947	3,88	3,17
K. Żarów, Bandrów N., woj. podkarpackie	21	7801	4,08	3,46
Proagro Sp. z o.o., Kosinowo, woj. dolnośląskie	156	7122	4,48	3,50
SK Pępowo, woj. wielkopolskie	309	8580	4,08	3,54
GR D. Bruk, Puławy, woj. podkarpackie	35	7640	4,19	3,42
ZD IZ PIB Odrzechowa, Pastwiska, woj. podkarpackie	114	6598	4,12	3,49
ZD IZ PIB Odrzechowa, woj. podkarpackie	227	5651	4,12	3,53

Obecna krowa simentalska (odmiany rodzimej) charakteryzuje się ładną sylwetką, dobrze zbudowanym wymieniem przystosowanym do doju mechanicznego, mocnymi kończynami, dużą wyrostowością (139 cm w krzyżu, 137 cm w kłębie i 209 cm w obwodzie klatki piersiowej oraz 650–750 kg masy ciała). Reprezentuje typ dwukierunkowej użytkowości o silnie podkreślonych cechach mięsnych, ale już obecnie część populacji charakteryzuje się dużą przewagą cech mlecznych. Potencjał tej rasy w kraju jest ciągle wzmacniany przez import nasienia buhajów z: Austrii, Bawarii i Szwajcarii. W doskonaleniu krajowej populacji bydła simentalskiego szczególne zadanie przypada Centrom Rozrodu i Unasienniania Zwierząt. W ostatnich latach do kraju importowano znaczną ilość jałówek cielnych i pierwiastek tej rasy z trzech krajów europejskich, co ma obecnie i w dalszym ciągu bę-

dzie miało duży wpływ na zmiany zachodzące w tej rasie, szczególnie w użytkowości mlecznej i zmianie sylwetki zwierzęcia – tworzy się typ mleczny krowy simentalskiej.

Na Wystawie przedstawiono do oceny 94 sztuki bydła rasy simentalskiej (45 jałówek i 49 krów) oraz 5 krów-mamek z cielętami, a poza oceną – 12 cieląt tej rasy, biorących udział w „Konkursie Młodego Hodowcy”.

XII Krajową Wystawę Bydła Simentalskiego otworzyli: wiceprezes ZHB Simentalskiego dr inż. W. Brejta, dyr. OR Parzniew mgr inż. A. Kamiński, prezes PZHBiPM Janusz Czubski w towarzystwie licznie zebranej publiczności i organizatorów.

Komisarzem wystawy był dr Władysław Brejta. Wystawowy Regulamin Etyczny reprezentował zespół: J. Trela, J. Liga, i A. Kruk. Nie stwierdzono żadnych odstępstw od obowiązują-

cego Regulaminu. Ocenę zwierząt przeprowadziła komisja w składzie:

Reinhard Pflieger – sędzia główny (Austria),
Fred Schuetze – asystent sędziego (USA),
Johan Kluyts – asystent sędziego (RPA),
Roman Januszewski – asystent sędziego (Polska).
Tłumaczami Komisji byli: R. Januszewski (j. ang.) i P. Ruchała (j. niem.).
Oceniane zwierzęta prezentowały bardzo dobry poziom hodowlany.

Wyniki oceny:

Jałówki oceniano w 5 grupach wiekowych – wg urodzenia:

- urodzone w okresie 28.06–27.08.2015 – czempionem została jałówka **Mola** z gospodarstwa Z. Gaca z Nadolan, a wiceczempionami – **Janas** ze SK Pępowo i **Euryka3c** z ZD IZ PIB Odrzechowa Sp. z o.o.;
- urodzone w okresie 28.02.–27.06.2015 – czempionem została **Nelka** z hodowli M. Duziaka z Dub, a wiceczempionami – **Fulka**, nr katalog 24 z gospodarstwa Z. Więclawka z Arcelina i **Fanta 5** z SK Pępowo;
- urodzone w okresie 28.11.2014–27.02. 2015 – czempionem została **Galina 4** z SK Pępowo, a wiceczempionami – **Stasia** z hodowli M. Duziaka z Dub i **Fula**, nr kat. 40 z gospodarstwa Z. Więclawka z Arcelina;
- urodzone w okresie 28.08.2014–27.11. 2014 – czempionem została **Nanace** z SK Pępowo, a wiceczempionami – **Cela** z gospodarstwa W. Proroka z Cześniowa i **Lalka** z hodowli J. Stączka z Jaćmierza;
- urodzone w okresie 28.05.2014–27.08. 2014 – czempionem została **Elice** z SK Pępowo, a wiceczempionami – **Jagusia** z gospodarstwa Z. Gaca z Nadolan i **Kama** z hodowli K. Sokołowskiego z Jabłonki.

Krowy oceniano w zależności od kolejnej laktacji.

- W grupie krów pierwiastek czempionem została krowa **Bryza** z ZD IZ PIB Odrzechowa Sp. z o.o., a wiceczempionami

– **Jagna** z gospodarstwa J. Mrocza z Nowotańca i **Lenzi** z hodowli Z. Więclawka z Arcelina.

- Spośród krów będących w drugiej laktacji czempionem została krowa **Cindy** z SK Pępowo, a wiceczempionami – **Jaga** z hodowli A. Paški z Glinnika i **Kora** z gospodarstwa J. Tyłendy z Bandrowa Narodowego.
- W grupie krów w III–V laktacji tytuł czempiona otrzymała krowa **Kama** z gospodarstwa D. Brysia z Korczyny, a wiceczempiona – **Malina** z hodowli H. Sołeckiej z Nadolan i **Jagna** z obory M. Tylki z Tokarni.
- W grupie krów siołeczek (VI i dalsze laktacje) czempionatem wyróżniono krowę **Szwedka** z gospodarstwa A. Waisa z Klimkówki, ur. 5.01.2009, wycieloną 6 x, o maks. wydajności za 305 dni doju 7868 kg mleka, 4,32% tłuszczu i 3,32% białka, a wiceczempionatami krowy – **Kama**, ur. 11.03.2008, z hodowli T. Fydy z Odrzechowej i **Brydzia** z obory K. Żarów z Bandrowa Narodowego, ur. 22.02.2005 (najstarsza krowa – w IX laktacji), o maks. wydajności za 305 dni doju 8130 kg mleka, 3,78% tłuszczu i 3,71% białka.
- Ocenie poddano także 5 krów-mamek o wysokich walorach cech mięsnych, z cielętami, przyznając im I nagrody.

Super czempionem XII Wystawy bydła simentalskiego w grupie jałówek została **Elite** PL005388480581G, nr. kat. 63, ur. 21.07.2014, po ojcu Busserl DE1223097 i matce Elite PL005262324543G-E, o maks. wydajności za 305 dni doju 6908 kg mleka, 4,95% tłuszczu i 4,00% białka. W grupie krów super czempionem została **Cindy** PL005246114993G, ur. 9.10.2012, nr. kat. 101, po ojcu Romario AT704199307 i matce Cindy PL0051912492 07G, o maks. wyd. za 305 dni doju w pierwszej laktacji 9360 kg mleka, 3,58% tłuszczu i 3,55% białka. Obie super czempionki pochodzą ze stada należącego do SK Pępowo, które zostało utworzone na bazie importowanych jałówek cielných i krów pierwiastek z krajów o rozwiniętej hodowli bydła simentalskiego.

Po zakończeniu oceny w każdej grupie charakterystykę poszczególnych zwierząt i ich hodowców przedstawił mgr inż. R. Morawski z PFHBiPM. Nad organizacją oceny czuwali: mgr inż. A. Kamiński, mgr inż. P. Kowol i A. Kruk wraz ze swoimi współpracownikami, wszyscy z PFHBiPM. Za sprawną organizację całemu Zespołowi serdecznie dziękujemy.

Wszyscy hodowcy zostali nagrodzeni specjalnymi dyplomami za uczestnictwo, a czempiony i super czempiony dekorowano na ringu nagrodami krajowymi oraz od przedstawicieli związków simentalskich z różnych krajów.

Z kolei, przy aplauzie publiczności na ring wkroczyli młodzi hodowcy w strojach ludowych, prezentując swoje cieliczki. Organizator – Małopolskie Centrum Biotechniki w Krasnem przeprowadził sprawnie prezentację „hodowców” i ich podopiecznych. Wszystkie sztuki dostały I nagrody, a młodzi hodowcy otrzymali wiele nagród rzeczowych i dyplomy.

W ramach „Festiwalu Podkarpackiej Wołowiny”, finansowanego z Funduszu Promocji Mięsa Wołowego przygotowano i degustowano różne potrawy.

Faktem jest, że obok bydła holsztyńskofryzyskiego drugą najliczniejszą i najpopularniejszą rasą bydła na świecie, w tym w Polsce, jest rasa simentalska. Właśnie ona stała się inspiracją dla PFHBiPM do zorganizowania w Rudawce Rymanowskiej przedsięwzięcia promującego, oprócz mlecznej, mięsną użytkowość tej rasy, pt. POLSKI SIMENTAL NA TALERZACH ŚWIATA. Przedsięwzięcie to zbiegło się z dwoma bardzo ważnymi dla hodowców bydła simentalskiego wydarzeniami: XXI Światowym Kongresem Hodowców Bydła Simentalskiego oraz Krajową Wystawą Bydła Simentalskiego. Głównym celem akcji promocyjnej było pokazanie wachlarza możliwości wykorzystania mięsa wołowego w kuchni oraz zwrócenie uwagi na wysoką jakość wołowiny pochodzącej z bydła rasy simentalskiej. Całością tej promocji kierowała mgr inż. Elżbieta Matuszewska. W ramach akcji została zorganizowana degustacja dla ponad 4 tys. osób. Udało nam się udowodnić, że mięso tej rasy ma znakomite wartości smakowe i kulinarne, wysoką wartość rzeźną oraz spełnia wymagania przemysłu mięsnego.

Największym zainteresowaniem wśród odwiedzających „simentalskie” stoisko degusta-

cyjne cieszyły się hamburgery i bogracz. Kolejną atrakcją była akcja „Zjadamy całą tuszę wołową”. Organizatorzy pokazali, że można wykorzystać każdą część tuszy do przygotowania wyjątkowej potrawy – od mostka, poprzez golenie, antrykot, aż do ogona. Oferta przygotowanych potraw była bardzo bogata: gulasze, pieczenie, roladki, a także tradycyjne polskie pierogi z farszem wołowym. Każdy mógł wybrać coś pysznego dla siebie. „Polski simental na talerzach świata” oraz towarzyszące mu degustacje były także doskonałą okazją do integracji środowiska hodowców bydła rasy simentalskiej z całego niemal świata. Podkarpacki hodowcy wymieniali poglądy z hodowcami z innych krajów, uczestnikami kongresu, analizowali najnowsze trendy w hodowli, a także dzielili się swoimi doświadczeniami.

W godzinach popołudniowych na scenach występowały zespoły muzyczne, prezentujące szeroki zakres swej działalności. Kiedy już opadły emocje związane z oceną zwierząt, wieczorem odbył się „wieczór hodowców”, w którym wzięli udział wszyscy wystawcy bydła, koni i pozostałych zwierząt, ptactwa oraz uczestnicy Kongresu, goście na wystawie, a także przedstawiciele wielu wystawców branżowych związanych z rolnictwem. Był to czas na degustację wielu potraw, w tym również regionalnych, a także na dyskusję i podsumowanie dotychczasowych osiągnięć w zakresie hodowli bydła i koni huculskich oraz ochrony krajowych zasobów ras zachowawczych.

Po krótkiej przerwie z występami „Orkiestry Dętej Lutnia” nastąpiło oficjalne otwarcie „Pożegnania Wakacji”, którego dokonali: szef gabinetu Prezydenta RP A. Kwiatkowski, sekretarz stanu w MRiRW Z. Babalski, marszałek woj. podkarpackiego W. Ortyl oraz prezes Zakładu Doświadczalnego IZ PIB W. Brejta. Serdecznie powitano uczestników XXI Kongresu Światowej Federacji Hodowców Bydła Simentalskiego oraz osoby odznaczone i wyróżnione za zasługi dla hodowli. W kolejności powitano: K. Popławskiego, dyrektora Departamentu i Elę Sawicką z ministerstwa MRiRW, pracowników Urzędu Marszałkowskiego – L. Kuźniara, Zofię Kochan i A. Skibę, a także przedstawicieli Urzędu Wojewódzkiego, wicewojewodę W. Lachowskiego oraz lekarzy weterynarii z Krosna i Sanoka – M. Weltza, J. Cioł-

ka i S. Kaczora. Parlamentarzystów reprezentowali posłowie K. Gołojuch, B. Rzońca i M. Miazga. Z agencji rolnych z Warszawy i Rzeszowa przyjechali Maria Fajder, Teresa Pamała i J. Barez. Serdecznie powitano wójtów gmin Zarszyn, Besko, Rymanów i Bukowsko. Szczególnie gorąco powitano „platynowych sponsorów Kongresu” – J. Mateusza z PBS Banku w Sanoku oraz Beatę Haduch z oddziału w Zarszynie.

Nie mogło wśród witanych gości zabraknąć kierownictwa i pracowników Stacji Hodowli i Unasieniania Zwierząt w Łowiczu i Bydgoszczy z oddziałem w Zamościu oraz z MCB w Krasnem – prezesa K. Ogórka i wiceprezesa J. Jędraszczyka, organizatorów konkursu „Młodego Hodowcy”, a także przedstawicieli różnych firm oferujących nasienie buhajów krajowych i zagranicznych. Fundusze promocji mleka i mięsa wołowego reprezentowali Agnieszka Maliszewska, J. Wierzbicki, P. Zieman, J. Skarżyński i Ł. Wielgat. Okręgowe spółdzielnie mleczarskie, które są odbiorcami mleka reprezentowali prezesi lub wiceprezesi – z Jasienicy Rosielnej, z Mlekowity, oddział w Sanoku oraz spółdzielni Spomlek w Radzynie Podlaskim – K. Śnieżek, T. Pruchnik i E. Bajko. Współorganizatorów Kongresu i Wystawy Bydła Simentalskiego reprezentowali pracownicy PFHBiPM z prezydentem L. Hądzlikiem i wiceprezydentami K. Banachem i S. Mierzejewskim oraz dyrektorem S. Kautzem na czele, a także Krajowego Związku Hodowców Bydła Simentalskiego z prezesem E. Benešem. Miło i serdecznie powitano Krajowy Zarząd Bydła Polskiego Czerwonego z jego prezesem W. Drożdżem.

Na każdej z wystaw zawsze można spotkać pracowników nauki z uczelni rolniczych i instytutów badawczych. Byli wśród nich profesorowie – W. Jagusiak (UR Kraków) i M. Ruda (PWSZ Krosno), dr hab. T. Sakowski z Instytutu PAN w Jastrzębcu oraz dyrektorzy – prof. E. Herbut, prof. R. Eckert i mgr inż. J. Śliwa z Instytutu Zootechniki. Z IZ PIB przybyło wielu pracowników, m.in. prof. Józefa Krawczyk z zespołem Działu Ochrony Zasobów Genetycznych, mgr P. Mikosz ze współpracownikami z Działu Komercjalizacji Badań i Współpracy z Praktyką oraz prof. J. Treła.

Wszystkich zaproszonych gości, także tych nie wymienionych z nazwiska oraz licznie

zgrupowaną publiczność – powitano serdecznie brawami.

W godzinach popołudniowych na scenie występowały zespoły muzyczne prezentujące swój repertuar, m.in. „Ziemia Sanocka” i „Megustar”.

Przed spotkaniem wieczornym grupa gości niemieckojęzycznych z udziałem prof. J. Treli i dr J. Adamczyka oraz inż. A. Miejskiego odbyła wycieczkę do stada bydła 120 krów, należących do Zakładu Doświadczalnego IZ PIB (pasących się na pastwisku), w trakcie której przeprowadzono dyskusję na temat dalszego doskonalenia polskiej populacji simentalskiej.

W późnych godzinach wieczornych serdecznie podziękowano uczestnikom Kongresu za przyjazd na Wystawę, czynny udział w ocenie zwierząt i dyskusji na tematy hodowlane. Pozostali goście mogli oglądać sztuczne ognie na przełomie Wisłoka. W kolejnym, ostatnim dniu „Pożegnania Wakacji” po Mszy Świętej rozpoczęto realizację kolejnych punktów niedzielного programu.

Na dolnej polanie realizowano „ścieżkę huculską” i konkurs zaprzęgów parokonnych, natomiast na „górnej” prezentowano czempiony i nagradzano hodowców bydła simentalskiego i ras rodzimych, a szczególny występ mieli młodzi hodowcy przedstawiający swoje cieliczki.

Tegoroczną Krajową Wystawę Bydła Simentalskiego należy uznać za wyjątkową, gdyż odbywała się podczas trwania światowego Kongresu tej rasy (o czym świadczyły flagi państw uczestniczących w Kongresie), co sprzyjało zwiększeniu liczby publiczności i gości, a na organizatorów nakładało więcej obowiązków, w tym sprawnego przeprowadzenia oceny zwierząt, których ilość w tym roku została znacznie zwiększona. Od członków Komisji Oceny, uczestników Kongresu, tak zagranicznych, jak i krajowych, a także gości i publiczności można było usłyszeć słowa uznania i podziękowania za dobrze zorganizowaną imprezę.

Dlatego też w tym miejscu pozwolimy sobie jeszcze raz podziękować wielu osobom, m.in. pracownikom Zakładu Doświadczalnego IZ PIB Odrzechowa, a zwłaszcza prezesowi dr inż. W. Brejcie, głównemu hodowcy bydła simentalskiego A. Miejskiemu i kierownikowi działu rolnego W. Kudłaczowi; pracownikom PFHBiPM w osobach dyrektora OR Parzniew mgr inż. A. Kamińskiego ze współpracownikami

---

Wystawy zwierząt hodowlanych

– mgr inż. M. Rodakiem, mgr inż. A. Kłopotkiem i A. Krukiem, a także mgr inż. P. Kowolowi z przedstawicielstwa PFHBiPM w Krakowie-Zabierzowie oraz nie wymienionej dużej grupie współpracowników organizujących sprawną ocenę zwierząt. Dziękujemy za poświęcony czas, wyrozumiałość i wytrwałość.

W imieniu własnym i hodowców dziękujemy za liczne przybycie na Wystawę uczestnikom Kongresu, gościom i publiczności,

a szczególnie dużej grupie dzieci i młodzieży. Życzymy pomyślności i do zobaczenia w 2017 r.

Jan Trela – IZ PIB, Kraków-Balice
Władysław Brejta – ZD IZ PIB, Odrzechowa
Andrzej Kruk – PFHBiPM
Piotr Kowol – PFHBiPM
Edgar Beneš – KZHBS
Aleksander Miejski – ZD IZ PIB, Odrzechowa

Z otwarcia „Pożegnania Wakacji”
From the opening of the „Farewell to Summer”

Stoisko informacyjne IZ PIB
Information stand of the NRIAP

Ocena jałówek
Assessment of heifers

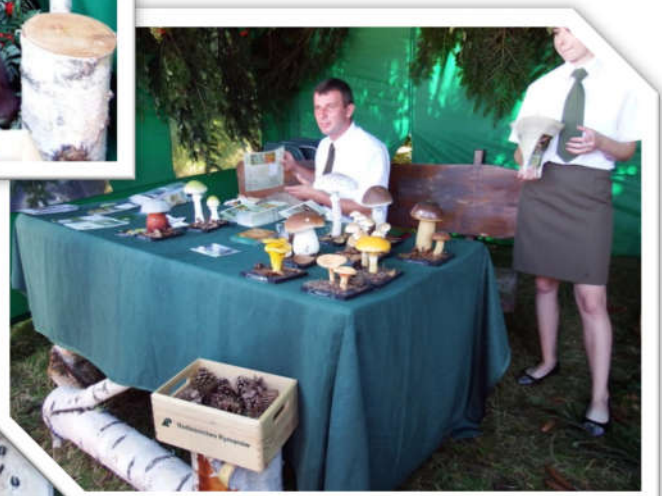
Jałówka Mola – czempion,
hod. Z. Gac z Nadolan
*Heifer Mola – champion, breeder
Z. Gac from Nadolany*

Krowa Bryza – czempion,
hod. ZD IZ PIB Odrzechowa
*Cow Bryza – champion, breeder
NRIAP Experimental Station
Odrzechowa*

Krowa Cindy – super czempion
Wystawy, hod. SK Pępowo
*Cow Cindy – super champion of
the Exhibition, breeder SK Pępowo*

Stoisko edukacyjne Nadleśnictwa Rymanów
Educational stand of the Rymanów Forest Inspectorate

Nagrody w „Konkursie Młodego Hodowcy”
Prizes in the „Young Breeders Competition”

Fot. w art.: M. Majewska, K. Paleczny, J. Trela